

Land för hoppfulla – land utan hopp?

Debatten efter moderaternas manifest *Land för hoppfulla* har nästan enbart kommit att handla om invandrings- och integrationsfrågor. Detta är synd eftersom det i skriften finns mycket annat som är väl värt att ta vara på. I all synnerhet för dem som inser nödvändigheten av att i politiken se litet längre än till nästa val.

Glädjande nog inbjuder Janerik Larsson i sin recension i SvT 2/97 till "eftertanke och dialog". Han gör det framförallt därför att han anser avsnittet om personval, "kanske enda faktor inom systemet som har sprängkraft", är så lamt utformat. "Flumvisionera gärna om personval – men gör för helvete inte allvar av saken."

Enligt min mening är Janerik Larsson alltför pessimistisk. På många ställen i skriften sätts strålkastarljuset på bristerna i vårt nuvarande politiska system. Frågan är om våra folkvalda –

givetvis i första hand moderaterna – besitter tillräcklig kraft, mod och ut hållighet för att gå från retorik till handling. I all synnerhet som problemen är långsiktiga och i allra högsta grad berör dem själva.

Författningen bör reformeras

I *Land för hoppfulla* sägs bl a att politikerna inte förstår hur vanligt folk har det, att Sverige behöver en ordentlig författningsreform, att en halvering av politikens utbredning ligger inom räckhåll samt att den gemensamma valdagen bör avskaffas. Vidare anför att vi ser personval som en nödvändig, men inte tillräcklig, reform för att återskapa sunda förtroendeband mellan väljarna och valda och att samhällets bästa krafter, oavsett åsikt, måste beredas tillfälle att representera sitt folk. Beträffande riksdagsarbetet framhålls att arbete i kammaren borde kunna förenas med upp rätthållande av andra yrkesfunktioner, i all synnerhet i en mindre och mer kvalificerad riksdag.

En sammanvägning av dessa krav visar klart att det är 1974 års författning som måste reformeras. Den har nu verkat i 20 år och starkt bidragit både till den kräftgång som präglat vårt land de senaste decennierna och till det mistroende som uppstått mellan väljarna och de valda. Den rent parlamentariska utformningen av 1974 års författning fick till följd att bekvämast möjliga maktutövning kom att premieras på bekostnad av demokrati, förtroende och effektivitet. Riksdagens storlek och arbetsformer i förening med bristen på personval ger oss inte de politiker vi önskar, personer med kännedom om samhälle, näringsliv och administration. Istället för förtroendevalda har vi begåvats med ett stort antal mer eller mindre verklighetsavskärmade, av partikanslierna valda yrkesmän. I brist på ett eget yrke måste många av dessa ur försörjningssynpunkt hålla sig kvar i politiken så länge att de kan erbjudas en högre offentlig tjänst. Denna ordning leder till att omtan-

ken om den egna tillvaron i vissa lägen kan komma i konflikt med sakfrågorna. Här finner vi roten till det bristande förtroendet. Vi har fått alldeles för många partipolitiskt utsedda yrkesmän istället för förtroendevalda.

Vi medborgare vill ha politiska företrädare som vet vad de talar om, har kontakt både med yrkesliv och oss vanliga medborgare och för vilka vi kan känna förtroende. Glädjande nog öppnar utnyttjande av modern kommunikationsteknik goda möjlig-

heter till en genomgripande reform av vårt politiska system. I första hand erfordras följande åtgärder:

1. Slutför "långbänken" om personval genom att införa ett reellt sådant, dvs val både på person och parti och med fri nomineringsrätt.
2. Låt landsting och kommuner själva bestämma dagar för de egna regionala valen.
3. Låt nyval följas av normal mandatperiod om fyra år.
4. Tillsätt en utredning bestående

av ämbetsmän och statsvetare med uppdrag att med utnyttjande av modern kommunikationsteknik skapa en riksdag, vars organisation och arbetssätt skall ge ledamöterna möjlighet att kombinera riksdagsarbetet med annan yrkesfunktion. Denna nya ordning bör slutgiltigt göras till föremål för folkomröstning, eftersom det i en demokrati är medborgarna som skall fastställa spelreglerna för politiken.

BO FRANK:

Är partierna kreativa?

De politiska partierna har ungefär etthundra år på nacken. Budskapen är äldre än partierna eftersom de tongivande partierna har ideologier som sammanflätades för 200 år sedan och vars rötter är ett par tusen år gamla.

Man kan lite tillspetsat säga att partiernas grundbudskap är desamma varje val, men de packas om och förpackas så trendigt som möjligt vid varje val. Sossar har alltid velat ha högre skatt och högern har alltid velat sänka skatten!

Det väljarna gör i varje val är att fundera på partiernas budskap i förhållande till verkligheten. Väljarna

straffar i det långa loppet partier som är dagsländor eller som ständigt byter åsikt i sakfrågorna.

Tilltro till politiken

I början av seklet var skatterna onekligen låga och individens frihet ganska stor. Det var ganska uppenbart och naturligt att människor i en begynnande demokratisering satte sin tilltro till en politisering av samhället med tro på högre skatter, omfördelning och en starkare offentlig sektor.

Ett hundra år senare kan vi konstatera motsatsen. Trots att numera också låginkomsttagare skinnas inpå bara kroppen med diverse skatter ropas det ändå på mer pengar till offentlig verksamhet – och ändå har skatterna al-

drig varit så höga som nu. Så höga att fler och fler människor med normala inkomster måste begära kompletterande socialhjälp för att klara ekonomin.

Idag har också det hänt att de allra flesta människor föredrar sänkt skatt framför mer bidrag och ökat bidragsberoende. Fler människor tror också att sänkta skatter leder till mer fart på näringslivet och fler nya jobb.

När man ser den våldsamma förändring som sker i samhället utanför den politiska sfären så frågar man sig – hur länge kan de politiska partierna överleva utan synbar "produktutveckling"? Har de politiska partierna blivit något för ideologiskt intresserade traditionalister istället för kreativa